

Universiteit Utrecht

Lara Gon

Aantal woorden

Dr. L. Behrisch

6251870

7.775

DE VIJFDE GENERATIE REVOLUTIETHEORIE

Bachelor scriptie Geschiedenis

22 JANUARI 2021

Inhoudsopgave

Inleiding	2
I. Het concept 'generaties' in revolutietheorie	4
Vier generaties revolutietheorie	4
Beoordeling van de generatie classificatie	6
Een vijfde generatie?	7
II. Gevangen in de 'The Iron Cage of Liberalism'	9
De totstandkoming van Ritters theorie	9
Allinson & Abrams	11
III. Verdwenen revoluties en democratische transitie	13
Hoe de revolutie verdween	13
Allinson & Abrams	14
IV. Concise revolutions	16
Spontaneous, negotiated en planned revolutions	16
Allinson & Abrams	17
Conclusie	19
Literatuurlijst	21
Afbeelding op het voorblad	22

Inleiding

Revoluties zijn een bekend fenomeen in de geschiedenis. De precieze oorzaken van een revolutie zijn soms een raadsel. Sinds het begin van de twintigste eeuw wordt er onderzoek naar deze oorzaken gedaan door historici en sociale wetenschappers. De verklaringen van het ontstaan van revoluties worden gegeven aan de hand van revolutietheorieën. Er is een breed scala aan deze verklaringen, er zijn bijvoorbeeld structurele maar ook culturele revolutietheorieën.

Door het ontstaan van deze theorieën zagen sommige historici door de bomen het bos niet meer. Jack Goldstone bedacht daarvoor in de jaren tachtig een oplossing, een classificatie aan de hand van generaties. Deze 'generaties' in revolutietheorieën geven vier fases weer waarin de evolutie van revolutietheorieën zichtbaar is. Elke generatie zet zich weer af tegen de voorgaande generatie, waardoor er een nieuwe generatie revolutietheorie ontstaat. De eerste generatie waren de 'natuurhistorici', de tweede generatie revolutietheorieën waren 'sociaalpsychologisch' of 'structureel-functioneel' van aard. De derde generatie was daarentegen weer structureel en de laatste en vierde generatie was gericht op cultuur en menselijk handelen.¹

Daarentegen is de classificatie van Goldstone niet waterdicht. Radu-Alexanderu Cucută geeft verschillende argumenten waar de gebreken aan deze classificatie liggen.² Toch werd de vier generatie revolutietheorieën door veel historici en sociale wetenschappers erkend en overgenomen. Zo ook door Britse historicus Jamie Allinson, hij nam niet alleen het concept van de vier generaties aan maar beweert ook dat er een vijfde generatie revolutie theorie ontstaan is. Deze vijfde generatie komt voort uit kritiek op de vierde generatie, want deze boden volgens Allinsons geen geschikte verklaring meer voor nieuwe revoluties zoals de Arabische Lente. Desondanks is deze vijfde generatie niet meer accuraat, daarom is men volgens Allinson alweer toe aan de zesde generatie.³

Allinson bespreekt in zijn artikel verschillende karakteristieken die de vijfde generatie onderscheiden van de voorgaande generaties. Benjamin Abrams beweert dat Allinsons argument incorrect is en bespreekt in zijn artikel drie punten van kritiek uit. Abrams hoofdargument is dat er nog helemaal geen vijfde generatie is, maar dat de theorieën die Allinson aanhaalt een vervolg zijn op de vierde generatie revolutietheorie.⁴ Deze onenigheid tussen de twee geleerden heeft mij aan het denken gezet. Wat houdt een generatie in revolutietheorie eigenlijk in? Hoe zou een vijfde generatie er uitzien? Wat is eigenlijk het nut van het benoemen van generaties, maar ook, wat vormde de eerste tot en met de vierde generatie? Door deze achtergrond in generaties revolutietheorie te onderzoeken kan ik verder gaan op de hoofdvraag: Is er een vijfde generatie in revolutietheorie? Mocht er dan een vijfde generatie zijn, welke auteurs passen hierbij?

Voor het beantwoorden van deze hoofdvraag duik ik eerst dieper het concept van generaties in. In het eerste hoofdstuk behandel ik het ontstaan van het concept 'generaties', als het ontstaan van de vier

¹ Jack Goldstone, 'Theories of Revolution: The third generation', *World Politics* 32 (1980) 3, 425-453; Jack Goldstone, 'Towards a fourth generation of revolutionary theory' *Annual Review of Political Science*, 4 (2001) 138-187. Goldstone bedacht in '80 de generatieclassificatie en beschreef dit in het artikel 'Theories of Revolution: The third generation'. Later vulde hij de generatieclassificatie aan met een vierde generatie, dit deed hij in het artikel uit 2001.

² Radu-Alexanderu Cucută, 'Theories of Revolution: The Generational Deadlock' *Challenges of the Knowledge Society* (2013), 1107-1115. De precieze argumentatie waarom de generatieclassificatie gebreken ervaart, is te lezen in hoofdstuk 1.

³ Jamie Allinson, 'A fifth generation of revolution theory?', *Journal of Historical Sociology*, 32 (2019) 142-151.

⁴ Benjamin Abrams, 'A Fifth Generation of Revolutionary Theory is Yet to Come', *Journal of Historical Sociology*, 32 (2019) 378-386. De argumenten van Jamie Allinson en Benjamin Abrams zijn te lezen in het eerste hoofdstuk.

opeenvolgende generaties aan de hand van Goldstone. Ook ga ik dieper in op wat Allinson en Abrams beschouwen als de zogenaamde 'vijfde generatie'. Hierna gebruik ik drie moderne revolutietheorieën welke alle drie de Arabische Lente als revolutie hanteren en die grotendeels ook in de argumentatie van zowel Allison en Abrams terugkomen.⁵ Om te beoordelen of deze theorieën wel of niet bij de 'vijfde' generatie horen, ga ik uit van Allinsons en Abrams standpunt en argumentatie.

Als eerste moderne revolutietheorie bespreek ik 'The Iron Cage of Liberalism' van Daniel Ritter uit 2015. In het boek wordt een theorie besproken waarin veel plaats is voor de internationale relaties tussen staten, het belang van geweldloze opstanden en het liberalisme van westerse staten, welke een invloed heeft op niet-westerse bondgenoten.⁶ Als tweede ga ik Donatella della Porta's 'Where did the revolution go?' bespreken. In haar boek uit 2016 gebruikt della Porta niet alleen een revolutietheorie, maar ook *social movement* en *democratization studies*. Hiervoor is er een breed scala aan studies waarop zij haar onderzoek en uiteindelijke model baseert.⁷ Als laatste wil ik het boek 'A Concise History of Revolution' van Mehran Kamrava uit 2019 bespreken. Kamrava categoriseert revoluties in drie types, spontane revolutie, geplande revolutie en een onderhandelde revolutie. Deze revoluties kennen drie aspecten waarvan de volgorde naderhand bepaalt wat voor een type revolutie deze is.⁸

Door het schrijven van deze scriptie wil ik een bijdrage leveren aan revolutietheorieën en het debat rondom de vijfde generatie. Revoluties zijn een belangrijk fenomeen in de geschiedenis, er vindt een drastische verandering plaats op sociaal of politiek gebied maar dit is ook terug te zien op cultureel en economisch gebied. Juist daarom is het belangrijk dat deze radicale veranderingen door middel van revolutietheorieën onderzocht worden. Daarnaast verandert de geschiedenis niet meer, maar de manier waarop we hem bekijken wel. Hoe wij honderd jaar geleden naar revoluties keken, is allang niet meer het zelfde als we nu doen. Daarom is het ook belangrijk dat we bestuderen hoe deze kijk op revoluties veranderd is door de jaren heen.

⁵ Daniel Ritter en Donatella della Porta worden besproken door zowel Jamie Allinson als Benjamin Abrams. Mehran Kamrava's theorie wordt niet door Abrams en Allinson benoemd, maar is momenteel een van de nieuwste theorieën aangaande revoluties.

⁶ Daniel Ritter, *The Iron Cage of Liberalism: International Politics and Unarmed Revolutions in the Middle East and North Africa*. (Oxford, 2014) 3-28.

⁷ Donatella della Porta, *Where did the revolution go? Contentious Politics and the quality of Democracy*. (Cambridge, 2016) 1-36.

⁸ Mehran Kamrava, *A Concise History of Revolution* (Cambridge, 2019), 1-10.

I | Het concept 'generaties' in revolutietheorie

In dit hoofdstuk wordt het concept 'generaties' van Jack Goldstone uitgelegd en de totstandkoming van de eerste vier generaties weergegeven. Daarnaast wordt deze classificatie in generaties bekritiseerd. Als laatste kijken we naar wat een vijfde generatie precies inhoudt volgens Jamie Allinson en Benjamin Abrams.

Vier generaties revolutietheorie

Het concept 'generaties' in revolutietheorieën is aanvankelijk bedacht door de Amerikaanse historicus Jack Goldstone. In zijn artikel 'Theories of Revolution: The third generation' merkte hij op dat de Amerikaanse sociale wetenschappen in de twintigste eeuw veel onderzoek deden naar de aard en oorsprong van revoluties. Aan de hand van deze onderzoeken ontstonden er veel theorieën. Deze theorieën waren volgens Goldstone te verdelen in 'fases', ook wel 'generaties'.⁹ Op dat moment waren er volgens Goldstone drie generaties, waar er later, begin eenentwintigste eeuw een nieuwe generatie aan toegevoegd werd.¹⁰

De natuurhistorici vormden de eerste generatie volgens Goldstone. Zij begonnen met het onderzoeken van revoluties rond 1920. Geleerden zoals L.P. Edwards, Cane Brinton en G.S. Pettee bestuderen gebeurtenissen die revoluties als de Engelse, Amerikaanse, Franse en Russische gemeen hadden. Het waren vergelijkende en descriptieve studies.¹¹

De tweede generatie ontstond door het uiten van kritiek op de eerste generatie. De eerste generatie beschreven vooral revoluties, in plaats van ze te verklaren. De oorzaken van revoluties werden niet onderzocht. Vandaar dat de tweede generatie in de jaren zestig en zeventig van de vorige eeuw een andere weg insloegen. Hun theorieën waren voornamelijk 'sociaalpsychologisch' of 'structureel-functioneel' van aard. De wortels van de revolutie lagen in de tendentie van het gewone volk volgens de sociaalpsychologische theorie. Het volk had een cognitieve staat van frustratie tegenover de staat of regime bereikt, als gevolg van de lange termijn effecten als modernisatie of verstedelijking. Daarentegen waren er ook korte termijn gevolgen zoals sociaaleconomische of etnische ongelijkheid die hierop invloed hadden. Tot deze stroming behoren de historici James Davies en Tedd Gurr.¹²

De structureel-functionele benadering ziet samenlevingen als systemen, welke functioneren als de middelen tussen het systeem en zijn omgeving – beleid, economie, status en cultuur – gelijk zijn. Als er enige verstoring in dit systeem ontstaat, treedt er disfunctie op, aldus Chalmers Johnson en Talcott Parsons. Wanneer er bijvoorbeeld een nieuwe religie of ideologie ontstaat, is er geen evenwicht meer in het systeem door het verstoren van de cultuur. Door deze sociale onrust kan het systeem niet meer functioneren en ontstaat er een revolutionaire situatie.¹³

Wederom ontstaat er ook kritiek op deze generatie. Hoewel de tweede generatie een verklaring gaf voor het uitbreken en ontstaan van revoluties, konden zij niet adequaat aantonen op welk niveau ontevredenheid van het volk leidde tot een revolutie. De derde generatie ontstond ook in de jaren zestig van de vorige eeuw. Deze generatie richtte zich op onderliggende structuren aan de hand van

⁹ Jack Goldstone, 'Theories of Revolution: The third generation', *World Politics* 32 (1980) 3, 425-453.

¹⁰ Goldstone, 'Towards a fourth generation of revolutionary theory', 139-187; John Foran, 'Theories of Revolution Revisited: Toward a Fourth Generation' *Sociological Theory* 11 (1993) 1, 1-20. De toevoeging van de vierde generatie deed Goldstone echter niet alleen, maar in samenwerking met John Foran. Verderop in het hoofdstuk is dit beschreven.

¹¹ Goldstone, 'Theories of Revolution: The third generation', 427.

¹² Goldstone, 'Theories of Revolution: The third generation', 427-428.

¹³ Goldstone, 'Theories of Revolution: The third generation', 428.

sociaalhistorische gebeurtenissen welke een oorzaak waren voor een *state breakdown*, het afbreken van de staat of regime. Theda Skocpol zorgde voor een grote voorsprong in deze generatie. In haar boek 'States and Social Revolutions' combineerde ze Karl Marx, Charles Tilly en haar eigen bevindingen tot een structurele benadering van revoluties. In haar theorie richt ze zich op rol van de autonome staat, klassenstrijd, internationale relaties tussen staten en burgeropstanden.¹⁴

Jack Goldstone baseerde hier zijn theorie op, maar voegde er demografische factoren aan toe. Door demografische veranderingen zoals explosieve bevolkingsgroei tussen de vijftiende en zestiende eeuw, ontstond er sociale onrust en uiteindelijk revolutionaire situaties. Dit wordt het demografisch-structurele model genoemd.¹⁵

Langzamerhand namen sociale wetenschappers en historici de generatieclassificatie over, zo ook John Foran. De Amerikaanse socioloog bevestigde de generaties en kondigde ook de vierde generatie aan in samenwerking met Goldstone.¹⁶ In de vierde generatie stonden cultuur, ideologie en agency centraal. Kritiek op de voorgaande generatie was dan ook dat ze door hun structurele benadering deze humane factoren in hun systematische modellen vergaten. Eric Selbin legde de nadruk op de rol van revolutionaire leiders en hun narratief.¹⁷ John Foran sloeg een brug tussen de structurele factoren, culturele elementen en *human agency*. Uit een samenstelling van structurele en culturele factoren vloeit een revolutionaire uitkomst.¹⁸

Radu-Alexandru Cucută, een Roemeense politicoloog, ziet het benoemen van generaties als het aanwijzen van paradigma's. Dit is af te leiden van de paradigmawisselingen van Thomas Kuhn. Een paradigma in de wetenschappen is consensus over een bepaalde theorie. Als er aanwijzingen zijn waarom deze theorie niet klopt, ontstaat er een anomalie, een tegenspraak. Als er meerde anomalieën ontstaan, wordt er aan de hand van dit tegengeluid een nieuwe theorie ontwikkeld en vormt er dus zo een nieuw paradigma. Dit gebeurt ook met generaties in revolutietheorieën.¹⁹

Het ontstaan van nieuwe generaties is dan ook een dialectiek proces. Redenatie aan de hand van tegenstellingen wordt ook wel dialectiek genoemd. Doordat de volgende generatie zich afzet tegen de vorige generatie omdat de nieuwe generatie de revolutie 'beter' verklaart, ontstaan er theoretische debatten. Dit proces heeft men hierboven kunnen lezen. Deze debatten zorgen voor de dialectiek aard van de classificatie. Elke nieuwe generatie bekritiseert de vorige, waardoor de studie van revoluties in een nieuwe richting wordt geduwd.²⁰

¹⁴ Theda Skocpol, *States and Social Revolutions. A comparative analysis of France, Russia and China* (Cambridge 1979).

¹⁵ Ritter, *The Iron Cage of Liberalism*, 11-12.

¹⁶ John Foran, 'Theories of Revolution Revisited: Toward a Fourth Generation' *Sociological Theory* 11 (1993) 1, 1-20.

¹⁷ Eric Selbin, 'Revolution in the Real World: Bringing agency back in', *Theorizing Revolutions* (London 1997), 123-136.

¹⁸ Ritter, *The Iron Cage of Liberalism*, 12; Met human agency wordt het menselijk handelen bedoelt. De keuzevrijheid van een persoon bepaalt de handelingen.

¹⁹ Michiel Leezenberg en Gerard de Vries, *Wetenschapsfilosofie voor geesteswetenschappen* (Amsterdam 2001), 105-134.

Cucută, 'Theories of Revolution: The Generational Deadlock', 1107-1108.

²⁰ Cucută, 'Theories of Revolution: The Generational Deadlock', 1108.

Beoordeling van de generatie classificatie

Classificaties zijn belangrijk voor meerdere redenen. Aan de ene kant brengt een classificatie het theoretisch kader rondom de bestudering van revoluties in kaart. Hierdoor ontstaat er een goed overzicht van de verschillende theorieën en benaderingen. Aan de andere kant is een classificatie ook van belang om het overkoepelende theoretische debat in kaart te brengen. Juist door een classificatie van generaties revolutietheorieën zijn de paradigma's duidelijker herkenbaar.²¹

Goldstone en Foran waren niet de enige die de revolutietheorieën wilden classificeren, al lijkt dat door de vele geleerden welke deze classificatie aannemen wel zo. Volgens Radu-Alexandru Cucută waren er een vijftal auteurs welke getracht te hebben revolutietheorieën op een andere manier in te delen. Chalmers Johnson verdeelde bijvoorbeeld de revolutietheorieën in aan de hand van vier verschillende categorieën. De eerste categorie bestond uit theorieën waarin de rol van actoren in de revolutie centraal stond. In de tweede categorie stonden structurele theorieën centraal. Als derde en vierde categorie stonden respectievelijk conjunctuur theorieën en theorieën gaande over het politieke proces centraal.²²

Niet iedereen volgt het concept generaties in revolutietheorieën lijdzaam. Cucută heeft in zijn artikel 'Theories of Revolutions: the generational deadlock' fikse kritiek op de generatie classificatie. Het indelen van revolutietheorieën in generaties beperkt de bestudering van revoluties. In zijn artikel legt Cucută dit uit aan de hand van vier kritiekpunten.²³ Als eerste vragen de generaties om aanvullende definities en toelichtingen omdat er een grote overlap van theorieën over verschillende generaties is. Daarom is het verschil tussen de tweede en derde generatie volgens Cucută niet duidelijk. Beide generaties bevatten structurele theorieën, zoals Charles Tilly, maar ook Samuel P. Huntington komt in beide generaties voor.²⁴

Ten tweede zijn veel auteurs met toonaangevende theorieën buitenwegen gelaten. Daarnaast worden alternatieve theorieën, welke buiten de generaties vallen, te makkelijk ontkracht. Een voorbeeld hiervan is Alexis de Tocqueville, een van de eerste historici welke de Franse revolutie trachtte te verklaren. Daarnaast werden ook vroege marxisten zoals Leon Trotski en Karl Marx zelf niet genoemd in de eerste generatie. Cucută is van mening dat het makkelijker was om de eerste generatie aan natuur historici te wijden omdat het hierdoor eenvoudiger werd om zich af te zetten tegen de eerste generatie.

Als derde kritiekpunt vindt Cucută dat de generatie classificatie niet duidelijk het paradigmadebat laat zien, welke zich buiten de generaties om speelt. Doordat dit debat ontbreekt lijkt het alsof de verdeling in generaties de enige en meest logische keuze is. Dit debat is van belang bij het bestuderen van revolutietheorieën omdat deze het overkoepelende theoretische kader weergeeft. Door juist alleen bij het concept van generaties te blijven lijken de vier generaties de enige optie in revolutietheorieën.

Als laatste beweert Cucută dat de derde generatie de voorkeur heeft, waardoor we na het bestuderen van de generaties onze revoluties eerder structureel willen verklaren. Het post-structurele perspectief, verklaren aan de hand van agency en cultuur, wordt vaak op de achtergrond wordt gelaten. In de vierde generatie wordt agency en cultuur wederom gekoppeld aan structuralisme. Zelfs Theda Skocpol is later op haar structurele theorie terug gekomen, waarin ook ideologie een plaats kan hebben in haar

²¹ Cucută, 'Theories of Revolution: The Generational Deadlock', 1107.

²² Cucută, 'Theories of Revolution: The Generational Deadlock', 1108.

²³ Cucută, 'Theories of Revolution: The Generational Deadlock', 1112-1115.

²⁴ Cucută, 'Theories of Revolution: The Generational Deadlock', 1112.

theorie. Hierdoor vervagen de lijnen tussen agency en structuralisme. Dit wordt niet benoemd bij de generatie classificatie.²⁵

Een vijfde generatie?

Ondanks de kritiek op classificatie benaderen veel historici toch revolutietheorieën aan de hand van generaties. Zo ook Jamie Allinson en Benjamin Abrams, zij zijn al kort benoemd in de inleiding. Allinson gaat verder waar Goldstone en Foran gestopt zijn, namelijk met een 'vijfde generatie'. Volgens Allinson staat de vierde generatie nu ter kritiek door het gebrek aan accurate verklaringen. De vijfde generatie onderscheidt zich aan de hand van drie kenmerken. Als eerste is er een verschuiving van het studieobject. In plaats van sociale revoluties worden er nu geweldloze politieke revoluties bestudeerd. Hieruit volgt het tweede kenmerk van de vijfde generatie, politiek moet centraal staan binnen de revolutietheorie, zowel nationaal als internationaal. Als laatste kenmerkt het relationele perspectief de vijfde generatie. Met het relationele perspectief erkent Allinson de relatie tussen intenties, gedrag en structuren. Hierdoor wordt er naar de relatie tussen deze drie aspecten gekeken, in plaats van zich op een aspect te richten.²⁶

Naast deze drie kenmerken is het in de vijfde generatie belangrijk dat revoluties als een proces worden beschouwd. Hiervoor werden revoluties gezien als vaste entiteiten, nu wil Allinson juist benadrukken dat de revolutie zich door de tijd heen ontwikkelt, "the idea of revolutions as a spectrum of phenomena rather than discrete entities in their own right."²⁷ Revoluties zijn opeenvolgende gebeurtenissen welke door de tijd heen hun belang laten zien.

De casus waar de vijfde generatie op gericht is, is de Arabische Lente. Hierin vinden veelal geweldloze politieke revoluties plaats als gevolg van de wereldwijde financiële crisis in 2008. Tot de vijfde generatie behoren volgens Allinson de drie auteurs Donatella della Porta, Daniel Ritter en Asef Bayat. Echter is Allinson van mening dat de vijfde generatie theorieën ouderwets en achterhaalt zijn. Volgens Allinson zijn de Arabische revoluties wel degelijk gewelddadig, gebaseerd op klassenstrijd en vergelijkbaar met de revoluties van de 19^e en 20^e eeuw. Ook stelt Allinson dat geen een van de Arabische revoluties een nieuw regime teweeg heeft gebracht, met uitzondering van Tunesië, maar eerder succesvolle tegen-revoluties veroorzaakten. Hierdoor is Allinson van mening dat de classificatie van Goldstone toe is aan een zesde generatie.²⁸

Benjamin Abrams geeft in zijn artikel 'A fifth generation of revolutionary theory is yet to come' kritiek op Allinson door aan te tonen dat er nog geen vijfde generatie is. Abrams beweert juist dat er een continuïteit van de vierde generatie gaande is, welke wordt aangevuld met een hedendaagse analyse. Abrams haalt drie argumenten hiervoor aan in zijn artikel.²⁹

Het eerste argument is, is dat er nog helemaal geen vijfde generatie is. Het nieuwe studieobject van de vijfde generatie, geweldloze politieke revoluties, werd volgens Abrams al bestudeerd in de vierde generatie. George Lawson, historicus uit de vierde generatie, bestudeerde de geweldloze opstand in het post-Sovjet tijdperk, zoals de Fluwelen Revolutie van Tsjechoslowakije in 1989. Nu wordt dit studieobject aangevuld met de geweldloze opstanden van de Arabische Revolutie, als hedendaagse analyse. Er is geen nieuwe generatie revolutietheorieën maar een nieuwe generatie in revoluties.

²⁵ Cucută, 'Theories of Revolution: The Generational Deadlock', 1112-1115.

²⁶ Allinson, 'A fifth generation of revolution theory?', 142-151.

²⁷ Allinson, 'A fifth generation of revolution theory?', 143.

²⁸ Allinson, 'A fifth generation of revolution theory?', 142-144.

²⁹ Abrams, 'A Fifth Generation of Revolutionary Theory is Yet to Come', 378-386.

Abrams' tweede argument is dat de vierde generatie sinds de jaren negentig verschillende problemen heeft ondervonden. Een van die problemen is de overambitieuze poging van Foran en Goldstone om theorieën te vervangen door een overkoepelend model. De *bold theories* van Skocpol en Tilly waren onverzoenlijk en sloten veel aspecten uit om hun eigen ideale universele oorzaak te begunstigen. Om dit soort theorieën te vervangen door een model, waarin meerdere variabelen pasten, ontstond er een multicausaal model. Het tweede probleem was dan ook dat veel historici zich zorgen maken over deze variabelen. Juist door zoveel variabelen in een model te betrekken, kunnen deze makkelijk andere aspecten overschaduwen. Aan de andere kant kunnen juist belangrijke variabelen buiten het model worden gelaten. Goldstones model laat namelijk alle vormen van agency, cultuur, politiek en psychologie achterwege, terwijl deze volgens Abrams net zo belangrijk zijn. Het is problematisch dat de vierde generatie de meest zelfbewust gecreëerde generatie is.³⁰

Het derde probleem is het opnemen van andere disciplines zoals *social movement studies* en *democratisation studies*. In deze studies zijn revoluties het sub-onderwerp, in plaats van het hoofdonderwerp. Daardoor vertellen deze studies ons meer over democratisering of sociale bewegingen dan een revolutie.³¹

Als laatste argument beweert Abrams dat de vijfde generatie nog ver in de toekomst ligt, maar stelt hier wel een aantal eisen aan. In een nieuwe generatie hebben revolutietheorieën behoefte aan een grondige theoretische heroriëntatie. Voor een vijfde generatie oppert Abrams de volgende punten: het liefste ziet hij een diepe analyse van een revolutie en een verdere vergelijking met andere analyses. Uit deze vergelijking moet de werking van belangrijke componenten afgewogen worden. Daarnaast moeten ook de vier voorgaande theorieën in acht worden genomen. Ook moet de nieuwe generatie rekening houden met counterrevoluties en de negatieve uitkomst van revoluties, zoals bij autoritaire regimes. De rol van de massa moet ook weer een prominente plaats innemen, in plaats van het kijken naar leiders, elite en hun volgers. Er moet niet alleen naar het collectief gekeken worden, maar er moet ook een plek komen voor het individu. De volgende generatie moet meer gewijd zijn aan revolutionaire theorie beoefening in plaats van het combineren van revolutietheorie met andere disciplines.³²

³⁰ Abrams, 'A Fifth Generation of Revolutionary Theory is Yet to Come', 381-382.

³¹ Abrams, 'A Fifth Generation of Revolutionary Theory is Yet to Come', 382-383.

³² Abrams, 'A Fifth Generation of Revolutionary Theory is Yet to Come', 383-385.

2 | Gevangen in de 'The Iron Cage of Liberalism'

In dit hoofdstuk wordt de theorie van Daniel Ritter uit zijn boek 'The Iron Cage of Liberalism' besproken. Vervolgens wordt de theorie vergeleken met de visies van Allinson en Abrams. Hierdoor kan er beargumenteerd worden of de theorie van Ritter volgens deze twee auteurs in de vijfde generatie past.

De totstandkoming van Ritters theorie

Daniel Ritter is een Amerikaanse politiek socioloog, gespecialiseerd in revoluties, protesten, sociale bewegingen en collectief gedrag. In 2014 schreef hij het boek 'The Iron Cage of Liberalism: International Politics and Unarmed Revolutions in the Middle East and North Africa'. In dit boek gaat Ritter op zoek naar het antwoord op de vraag waarom ongewapende revoluties succesvol kunnen zijn. Volgens Ritter waren, tot veertig jaar geleden, veel historici het er over eens dat revoluties fundamenteel gewelddadig waren. De 'Great Revolutions' in Frankrijk, Rusland en China waren dat namelijk ook. Sinds het eind van de jaren zeventig is de kijk op revoluties veranderd, dit kwam met name door de Iraanse revolutie, waar met grote geweldloze protesten tegen de staat gedemonstreerd werd. Veel revoluties die hierna volgden waren ook grotendeels geweldloos en verwierpen een autoritair regime, aldus Ritter.³³

Door de ongewapende revoluties van Egypte, Iran en Tunesië met elkaar te vergelijken wil Ritter antwoord geven op zijn onderzoeksvraag. Ritter koppelt geweldloos succes aan de nauwe relatie tussen een revolutionaire staat en een westerse democratie. Dit noemt Ritter de *Iron Cage of Liberalism*. Hierop is het grootste gedeelte van zijn theorie gebaseerd.³⁴

Ritter maakt gebruik van twee academische velden, de historische revolutiestudies en de *civil resistance*. Van de revolutiestudie erkent en hanteert hij de generatie classificatie van Goldstone. Waar Ritter beweert dat de revolutie studie structureel uit de hoek kan komen, focust de *civil resistance* studie juist op het menselijk handelen. In dit academische veld staan de geweldloze protesten centraal. Opmerkelijk is ook dat deze studie in verschillende fases is opgedeeld. Binnen deze studie worden geweldloze opstanden onderzocht, de eerste fase focust zich bijvoorbeeld op Mahatma Gandhi en Martin Luther King. In de laatste fase wordt de conclusie getrokken dat geweldloze campagnes succesvoller zijn dan gewelddadige.³⁵

Een belangrijk verschil dat Ritter aankaart is de benaming van ongewapende revoluties in plaats van geweldloze revoluties. Het verschil zit hem in de afwezigheid van geweld. Een geweldloze revolutie impliceert dat er helemaal geen geweld wordt gebruikt. Terwijl er bij een ongewapende revolutie wordt benadrukt dat de demonstranten geen geweld gebruiken. Daarentegen kan het regime waar de revolutionairen tegen optreden wel geweld gebruiken.³⁶

Om de vraag waarom ongewapende revoluties succesvol kunnen zijn, goed te kunnen beantwoorden gaat Ritter opzoek naar de omstandigheden waarin een autoritaire staat kwetsbaar is. Als de staat kwetsbaar is, ontstaat er voor de geweldloze beweging ruimte om te protesteren, met uiteindelijk een

³³ Ritter, *The Iron Cage of Liberalism*, 3-7.

³⁴ Ritter, *The Iron Cage of Liberalism*, 5.

³⁵ Ritter, *The Iron Cage of Liberalism*, 9-17; Ritter beweert hier dat de revolutie studie structureel uit hoek kan komen, hiermee doelt hij op de derde en vierde generatie van de revolutietheorie. Dit is ook te lezen in het eerste hoofdstuk.

³⁶ Ritter, *The Iron Cage of Liberalism*, 8.

revolutie als gevolg.³⁷ Het begint volgens Ritter met gunstige internationale betrekkingen voor het land waarin uiteindelijk een ongewapende revolutie plaats vindt. Dat land heeft een goede relatie of nauwe bondgenootschap met een westerse democratie. In plaats van op internationale dreigingen te focussen, zoals Skocpol en Tilly deden, kijkt Ritter juist naar vreedzame internationale relaties. De relatie tussen een westerse democratie en een autocratisch regime is gebaseerd op wederzijdse geopolitieke en economische overwegingen. Deze overwegingen worden gevormd vanuit een liberale optiek, waarop hun eigenlijke relatie moet berusten. Deze liberale normen en waarden zijn bijvoorbeeld democratie, mensenrechten, individuele vrijheid en de rechtsstaat. De normen en waarden komen overeen met de westerse kernprincipes, dit noemt Ritter de *Iron Cage of Liberalism*. Westerse liberale staten willen alleen zaken doen met landen die er dezelfde principes op na houden. Hierdoor worden autocratische regimes in een hoek gedreven om ook deze waarde na te streven.³⁸

In praktijk lappen autocratische regimes vaak deze kernwaarden aan hun laars. Deze staten doen alsof ze het zelfde liberale principe nastreven, maar niets is minder waar. Vandaar dat autocratische regimes een zogenaamde democratische transformatie begaan om de kritiek uit het westen te sussen. Dit wordt door Ritter de democratische façade genoemd. Voor strategische doeleinden en een goede relatie met het liberale westen doet de staat zich liberaal en vooral democratisch voor, maar eigenlijk houdt zij een onderdrukkend regime. Deze democratische façade heeft voordelen, zo krijgen ze westerse hulp, handel en militaire samenwerkingen. Aan de andere kant wordt door de democratische façade de nationale oppositie van het autocratische regime er herhaaldelijk aan herinnerd dat het regime de westerse liberale normen en waarden niet naleeft. Dit zorgt voor frustratie waardoor er juist een liberale oppositie wordt aangewakkerd.³⁹

Als de democratische-autocratische relatie, democratische façade en liberale oppositie gevestigd zijn, is de *Iron Cage of Liberalism* in werking getreden. In deze context wordt een geweldloze burgerlijke opstand een 'effectieve bewegingsstrategie'. Door het nastreven van liberale politieke waarden, gedurende decennia, is een ongewapend protest vaak fataal voor het autoritaire regime. Zeker als de ongewapende beweging plaats vindt voor de westerse media zoals kranten, internet of televisie. Doordat een ongewapende revolutie voldoet aan de waarden van het Universele Verklaring van de Rechten van de Mens, kan een façade democratie deze niet onderdrukken zonder zijn zogenaamde liberale waarden te verloochenen.⁴⁰ Het regime zit gevangen in zijn eigen *Iron Cage of Liberalism*. Het regime wordt geconfronteerd door de ongewapende revolutionairen door zijn eigen liberale waarden welke het regime beweerde na te streven.⁴¹

Ritter beweert dat als de *Iron Cage of Liberalism* in werking is getreden, dit op een gegeven moment alle staten overstijgt waarin niemand deze *cage* meer kan controleren. Daarentegen is de *Iron Cage* geen altruïstische methode om autoritaire regimes te overtuigen van het liberalisme en democratie.

³⁷ Ritter, *The Iron Cage of Liberalism*, 16; De revolutie wordt niet van tevoren gepland, maar ontwikkelt zich door de tijd heen. Ritter ziet revoluties namelijk al een proces, hierover is meer te lezen bij het subhoofdstuk 'Allinson & Abrams' in dit hoofdstuk.

³⁸ Ritter, *The Iron Cage of Liberalism*, 16-18.

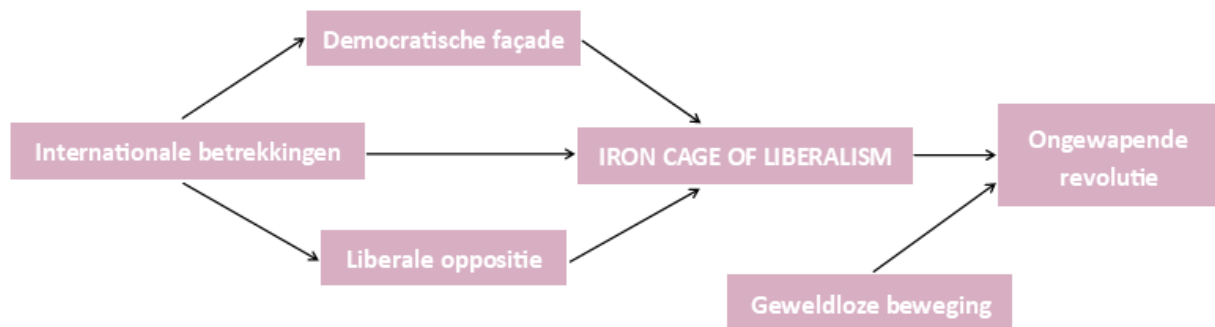
³⁹ Ritter, *The Iron Cage of Liberalism*, 19.

⁴⁰ Universele Verklaring van de Rechten van de Mens, (New York, 10-12-1948) geraadpleegd van <https://wetten.overheid.nl/BWBV0001008/1948-12-10>. Het gaat hier specifiek om artikel 19 en 20 van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens. Artikel 19 houdt in dat 'Eenieder recht heeft op vrijheid van mening en meningsuiting. Dit recht omvat de vrijheid om zonder inmenging een mening te koesteren en om door alle middelen en ongeacht grenzen inlichtingen en denkbeelden op te sporen, te ontvangen en door te geven.' Artikel 20 houdt in dat 'Eenieder als eerste recht heeft op vrijheid van vreedzame vereniging en vergadering en als tweede niemand mag worden gedwongen om tot een vereniging te behoren.'

⁴¹ Ritter, *The Iron Cage of Liberalism*, 20.

Sterker nog, westerse leiders zijn zich er vaak bewust van dat er een democratische façade gaande is. De westerse landen profiteren van het hardhandige regime van hun bondgenoten.⁴²

Hieronder is de theorie van Daniel Ritter schematisch weergegeven.

Figuur 1: Van internationale betrekkingen tot ongewapende revoluties – Daniel Ritter.

Het boek van Ritter gaat op zoek naar het antwoord op de vraag hoe een ongewapende revolutie succesvol kan zijn. Hoewel Ritter niet van plan was om zijn theorie te betrekken op de Arabische Lente, bood het opkomen van deze revoluties zijn studie meerdere methodische voordelen. Echter werd deze theorie in 2014 gepubliceerd. In dit jaar was de uitkomst van de Arabische Lente nog niet duidelijk. Veel revoluties in de Arabische Lente mislukte uiteindelijk toch. Zo noemt Ritter de revolutie in Tunesië een succes, terwijl dit anno 2021 in twijfel valt te trekken.⁴³

Allinson & Abrams

Volgens Jamie Allinson behoort Daniel Ritter tot de vijfde generatie revolutietheorie. Ritter voldoet aan drie eigenschappen van de vijfde generatie revolutietheorieën volgens Allinson. De eerste eigenschap is de bestudering van het nieuwe studieobject, de ongewapende politieke revolutie. Ritter benoemt in zijn boek duidelijk dat hij gaat kijken naar dit soort revoluties. Daarnaast is er in Ritters model een prominente plek voor internationale politiek aanwezig. Ook dit is een kenmerk voor de vijfde generatie revolutietheorie, aldus Allinson. Door in zijn model de *Iron Cage of Liberalism* naar voren te brengen, staat de samenwerking tussen staten centraal.⁴⁴

Als laatste ziet Ritter revoluties als een proces, dit kenmerkt volgens Allinson ook de vijfde generatie revolutietheorie. Revoluties worden gezien als een open historisch proces, niet als een vaste gebeurtenis in de geschiedenis. Naarmate de tijd vordert wordt een revolutie herkenbaar als gevolg van opeenvolgende gebeurtenissen. Er is geen plaats voor determinisme, de tijd zal een revolutie maken.⁴⁵

Abrams gelooft niet in de vijfde generatie revolutietheorie zoals Allinson hem ingedeeld heeft. Volgens Abrams' eisen van zijn vijfde generatie, welke in het eerste hoofdstuk te lezen zijn, behoort Daniel Ritter ook niet in deze generatie. Als eerste is Abrams van mening dat het nieuwe studieobject, geweldloze politieke revoluties, tot de vierde generatie behoort. George Lawson benoemde de revoluties in Centraal- en Oost-Europa eind jaren tachtig en negentig al als geweldloze politieke revoluties. Ten tweede is het vervangen van een theorie door een model met verschillende variabelen

⁴² Ritter, *The Iron Cage of Liberalism*, 20.

⁴³ Ritter, *The Iron Cage of Liberalism*, 20, 25-26.

⁴⁴ Allinson, 'A fifth generation of revolution theory?', 144-146.

⁴⁵ Allinson, 'A fifth generation of revolution theory?', 145.

een kenmerk van de vierde generatie. In plaats van een grondige theoretisering van revolutie studies, wordt er een model gevormd waarin meerdere variabelen passen, dit doet Ritter ook.⁴⁶

Een ander kenmerk van de vierde generatie wat Abrams aanhaalt en tevens voor problematiek in de vierde generatie veroorzaakte, is de combinatie van revolutie studies met andere disciplines. In Ritters boek bestudeert hij niet alleen revoluties maar ook de *civil resistance*. Abrams is van mening dat in revolutietheorieën, welke generatie dan ook, de bestudering van revoluties centraal moet staan. Daarnaast is Abrams van mening dat de massa, het volk, een prominente rol moet krijgen in een revolutietheorie. Waar Abrams tegen aanloopt, is dat vooral de politieke leiders, staat en elite een toonaangevende plek krijgen. Terwijl juist revoluties een fenomeen zijn waarin de massa een van de belangrijkste rollen vervuld. Als laatste punt van kritiek benoemd Abrams het ontbreken van de gevolgen van een revolutie. Hiermee doelt hij op een tegenrevolutie of de negatieve uitkomst van een wellicht 'gefaalde' revolutie. Dit wordt in Ritters boek niet besproken.⁴⁷

Aan de andere kant voldoet Ritter wel aan twee punten welke volgens Abrams een vijfde generatie zouden maken. Als eerste heeft Ritter een diepe analyse van verschillende revoluties uitgevoerd en deze met elkaar vergeleken. Zo noemt Ritter in zijn boek drie positieve casussen welke zijn model succesvol hebben doorlopen en waar een ongewapende revolutie plaats vond, maar noemt hij ook drie negatieve casussen waar deze ergens niet aan het model voldeden en geen ongewapende revolutie plaats vond. Daarnaast houdt Ritter ook rekening met de voorgaande vier generaties revolutietheorieën en erkend hij deze ook. Het debat rondom de revolutietheorieën is bekend bij Ritter. Hieruit valt af te leiden dat hij zich goed heeft verdiept in het theoretisch kader rond om revolutietheorieën.⁴⁸

⁴⁶ Abrams, 'A Fifth Generation of Revolutionary Theory is Yet to Come', 380-383.

⁴⁷ Abrams, 'A Fifth Generation of Revolutionary Theory is Yet to Come', 381-383.

⁴⁸ Abrams, 'A Fifth Generation of Revolutionary Theory is Yet to Come', 383-385.

3 | Verdwenen revoluties en democratische transitie

In dit hoofdstuk wordt de tweede revolutietheorie aangehaald, welke volgens Jamie Allinson bij zijn vijfde generatie hoort. Eerst wordt della Porta's theorie besproken, hierna worden zowel Allinsons als Abrams visies over de vijfde generatie hierop toegepast.

Hoe de revolutie verdween

Donatella della Porta is een Italiaanse socioloog en politicoloog. In haar boek 'Where did the revolution go? Contentious Politics and the Quality of Democracy.' stelt zij dat er een afwezigheid is van revoluties. Als eerste merkt della Porta op dat er door de opkomst van de Arabische Lente sociale revoluties niet meer van toepassing zijn. Met het verdwijnen van revoluties doelt della Porta dus op de sociale revolutie, dit is een pragmatische en drastische sociale veranderingen in een maatschappij. Voorbeelden van deze sociale revoluties zijn onder andere de Franse revolutie en de Russische revolutie.⁴⁹

Della Porta beweert dat de revolutie ook nog op een andere manier verdween. Volgens de deelnemers van de revolutionaire opstanden verdween de revolutie vanuit hun perspectief tijdens de democratische transitie. Ook al ontstond er een democratisch beleid na de revolutie bleven de postrevolutionaire doelen die de revolutionairen voor ogen hadden on vervuld. Hiervoor verdween de revolutie voor de ogen van de revolutionairen.⁵⁰

Als gevolg hiervan vervaagt della Porta de grenzen tussen een sociale en politieke revolutie, maar ook de grenzen tussen een succesvolle en een gefaalde revolutie. Door Arabische Lente liet della Porta het sociale en politieke aspect van revoluties vervagen. Daarnaast heeft de beleving van revolutionaire bewegingen invloed op de uitkomst van postrevolutionaire regimes, hoewel dat doel wat zij voor ogen hadden niet altijd werd behaald. Door het onderscheid tussen succesvolle en gefaalde revoluties te vervagen, laat della Porta in haar onderzoek zien dat een revolutie in eerste instantie succesvol kan lijken, maar door revolutionairen niet zo wordt beschouwd. Dit onderzoekt della Porta aan de hand van een vergelijking tussen de revoluties in Centraal- en Oost-Europa in 1989 en de Arabische opstanden in 2011. Hierbij kijkt ze naar twee soorten democratische transitie: *classic elite pact* en *eventfull democratization*.⁵¹

Bij het *classic elite pact* ontstaat er een onderhandeling tussen de heersende elite en de revolutionairen. De heersende elite herschikken zich binnen de bestaande instituties om een verdere opstand van het volk, de *social movement*, te voorkomen. Met het gebruik van bemiddeling wordt de *social movement* gerust gesteld, de instituties hervormd en behoudt de elite hun machtspositie. Bij *eventful democratization* ontstaan er grote protestuitbarstingen van de *social movement* en wordt er gebroken met het heersende autoritaire regime.⁵² Doordat de bevolking participeert in opstanden, zorgen *eventfull democratizations* uiteindelijk voor meer politiek engagement en een hogere mate van *social* en *civil rights*.⁵³

Della Porta kijkt dus in haar onderzoek naar de beleving van demonstranten en revolutionairen tijdens de protesten in Centraal- en Oost-Europa in 1989 en de Arabische Lente in 2011 om te onderzoeken hoe de participatie van de bevolking de uitkomst van de revolutie beïnvloed. In dit onderzoek

⁴⁹ della Porta, *Where did the revolution go? Contentious Politics and the Quality of Democracy*, 1-5.

⁵⁰ della Porta, *Where did the revolution go? Contentious Politics and the Quality of Democracy*, 3-5.

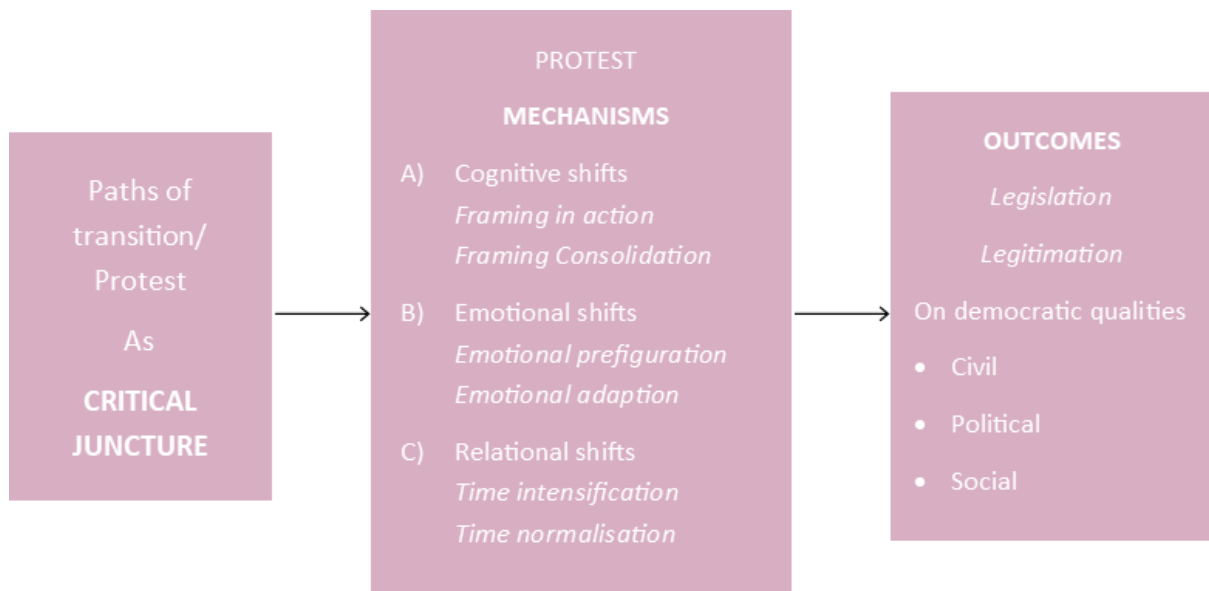
⁵¹ della Porta, *Where did the revolution go? Contentious Politics and the Quality of Democracy*, 4-5.

⁵² della Porta, *Where did the revolution go? Contentious Politics and the Quality of Democracy*, 4, 7, 21.

⁵³ della Porta, *Where did the revolution go? Contentious Politics and the Quality of Democracy*, 23.

bestudeert della Porta de opstanden in de DDR, Tsjechoslowakije, Egypte en Tunesië. Door middel van interviews analyseert zij de beleving van de demonstranten tijdens de protesten. Haar theorie rondom haar onderzoek is weergegeven in een theoretisch model.⁵⁴

De protesten zijn volgens della Porta de *critical junctures*, ook wel sleutelmomenten. Het proces begint met een protestuitbarsting als *critical juncture*. In het protest zelf bevinden zich drie mechanismes welke de uitkomst van de revolutie beïnvloeden, dat zijn cognitieve, emotionele en relationele verschuivingen. Het samenwerken van deze drie mechanismes zorgen niet per sé voor meer protesten, maar de kans op een institutioneel proces wordt wel vergroot. De mechanismes zorgen voor een verrijkende cultuur, waardoor de ontwikkeling van *civil*, *political* en *social rights* bevordert.⁵⁵

Figuur 2: Theoretisch Model: van Critical Junctures naar Outcomes – Donatella della Porta.

Della Porta bestudeert drie verschillende academische velden, namelijk de domeinen van de *social movement*, *democratization* en revolutie studies. Alle drie hebben een structurele achtergrond, desalniettemin wilt della Porta niet kiezen tussen structuren of agency. Hierdoor gaat ze uit van een relationeel perspectief. Della Porta focust juist op het dynamische proces van de interacties tussen verschillende actoren, in plaats van de statische oorzaken zoals in een structurele benadering.⁵⁶

Allinson & Abrams

Volgens Allinson voldoet della Porta aan drie eigenschappen die ten grondslag liggen van de vijfde generatie. Als eerste hanteert ook della Porta het nieuwe studieobject. Door het vervagen van de grenzen tussen sociale en politieke revoluties, stelt zij dat de klassieke sociale revolutie verdwenen is. Hierdoor kondigt della Porta op een genuanceerde manier aan dat er een nieuw studieobject is. Daarnaast gaat della Porta's theorie uit van het relationele perspectief. Met het relationele perspectief willen zowel Allinson als della Porta benadrukken dat de relatie tussen structuur, gedrag en intenties revoluties verklaren.⁵⁷ Als laatste ziet della Porta revoluties ook als een proces en niet als een vaste entiteit. Dit benadrukt zij in haar theorie door middel van de *critical junctures*, "critical junctures are

⁵⁴ della Porta, *Where did the revolution go? Contentious Politics and the Quality of Democracy*, 24-28.

⁵⁵ della Porta, *Where did the revolution go? Contentious Politics and the Quality of Democracy*, 16-23.

⁵⁶ della Porta, *Where did the revolution go? Contentious Politics and the Quality of Democracy*, 9-15.

⁵⁷ Allinson, 'A fifth generation of revolution theory?' 146-147; della Porta, *Where did the revolution go?*, 22.

rooted within structures, they are however open-ended".⁵⁸ Dit sluit aan bij Allinsons standpunt, dat in de vijfde generatie revoluties pas naderhand kenbaar worden en opeenvolgende historische fenomenen centraal staan.⁵⁹

Aan de hand van Abrams visie over de vijfde generatie revolutietheorie past della Porta niet in dit plaatje. Wederom wilt Abrams benadrukken dat het relationele perspectief een kenmerk is van de vierde generatie. Dit geldt tevens ook voor het zogenaamde nieuwe studieobject. Beide zijn een vervolg op de vierde generatie, die een impasse lijkt te hebben.⁶⁰

Daarnaast worden er bij della Porta, net als bij Daniel Ritter, andere disciplines aangehaald. Abrams is van mening dat in een nieuwe generatie revolutietheorie dan ook de studie van revoluties en revolutionaire beoefening centraal moet staan. Ondanks dat della Porta de structurele aard van sommige revolutietheorieën erkend, wordt over voorgaande generaties revolutietheorieën niet gesproken. Hierdoor ontbreekt er een groot deel van het theoretisch kader over revolutietheorie, waar volgens Abrams in een vijfde generatie zeker aan voldaan moet worden.⁶¹

Als laatste houdt della Porta ook geen rekening met tegenrevoluties of negatieve uitkomsten van een eventueel mislukte revolutie. De reden hiervoor is dat omdat della Porta vooral onderzoek doet naar het proces, niet naar de oorzaken of uitkomsten van de revolutie. Dit geeft niet de verklaring waar Abrams naar opzoek is in zijn ideaalbeeld voor de vijfde generatie.⁶²

Desalniettemin geeft della Porta wel een prominente plek aan de massa, het volk, in haar theorie. Doordat zij tijdens het bestuderen van de protesten kijkt naar de beleving van de demonstranten, neemt zij ook een individueel perspectief in acht. Dit vindt Abrams een belangrijk kenmerk voor een mogelijke vijfde generatie.

⁵⁸ della Porta, *Where did the revolution go? Contentious Politics and the Quality of Democracy*, 17.

⁵⁹ Allinson, 'A fifth generation of revolution theory?' 146-147; della Porta, *Where did the revolution go?*, 15-17.

⁶⁰ Abrams, 'A Fifth Generation of Revolutionary Theory is Yet to Come', 380-383.

⁶¹ della Porta, *Where did the revolution go? Contentious Politics and the Quality of Democracy*, 9-15.

⁶² Abrams, 'A Fifth Generation of Revolutionary Theory is Yet to Come', 383-385.

4 | Concise revolutions

In dit hoofdstuk wordt de revolutietheorie van Mehran Kamrava besproken. Net zoals in de voorgaande hoofdstukken wordt ook zijn theorie bekeken door de lens van Allinson en Abrams.

Spontaneous, negotiated en planned revolutions

Mehran Kamrava, geboren in Iran, op jonge leeftijd geëmigreerd naar Amerika, is een politicoloog aan de universiteit van Georgetown. Kamrava bracht vorig jaar het boek 'A Concise History of Revolution' uit. Zijn revolutietheorie categoriseert revoluties in drie ideaal types. Voornamelijk kijkt hij naar de oorzaken en het verloop van de revoluties.

Kamrava ziet revoluties als een fundamentele politieke verandering in de staat en samenleving. Als eerste zijn er fundamentele veranderingen binnen de politiek, deze veranderingen vinden plaats binnen de staat, hun leiders, instituten en functies. Als tweede vindt er een fundamentele verandering plaats in de relatie en interactie tussen de staat en de samenleving. De laatste verandering vindt plaats in de heersende politieke cultuur, namelijk hoe de samenleving over politiek en hun politieke leiders, instituties en principes denkt. Over het algemeen zijn revoluties massale gebeurtenissen met een grote impact, voortgebracht uit een verenging van de bevolking om een specifiek politiek doel te bereiken. Tegenstrijdig met wat de populaire aanname is, hoeft een revolutie niet altijd fors geweld te bevatten.⁶³

De revolutietheorie van Kamrava categoriseert drie ideaal types revolutie. Dit zijn de *spontaneous revolution*, *negotiated revolution* en de *planned revolution*. Hoe deze drie soorten revoluties ontstaan is afhankelijk van de drie hoofdbenodigdheden voor een revolutie. Dit zijn de *state breakdown*, revolutionaire leiders en *mass mobilisation*. De volgorde waarin deze drie aspecten voorkomen, laat zien wat voor type revolutie er heeft plaatsgevonden. Wel benadrukt Kamrava dat de drie soorten revoluties niet deterministisch zijn ingesteld, pas naderhand kan de revolutie getypeerd worden. Zo kan een revolutie bijvoorbeeld eerst lijken op een *planned revolution*, maar achteraf uitvallen als een *negotiated revolution*. De volgorde van de *state breakdown*, *mass mobilisation* en revolutionaire leiders zijn de richtlijnen tot het categoriseren van de drie type revoluties.⁶⁴

Als eerste is er de *spontaneous revolution*, dit zijn revoluties die grotendeels spontaan ontstaan. Kamrava noemt hier voorbeelden als de Franse revolutie en Iraanse revolutie, maar ook de Tunesische revolutie in 2010-2011. De eerste ontwikkeling die in dit soort revoluties plaats vindt, zijn de barsten in het autoritaire regime van de staat. Deze *state breakdown* zorgt voor een politieke opening waar een *social movement* gebruik van maakt. Deze *social movement* groeit uit tot een *mass mobilisation* die wordt geleid door een revolutionaire leider. Deze leider komt naar voren uit deze beweging, maar dit gebeurt pas in een later stadium van de revolutie. Deze revoluties hebben geen specifiek doel behalve het oude regime neerhalen. De spontaniteit is ook zichtbaar in het tijdperk na de revolutie. Hoe de post-revolutionaire staat moet worden vormgegeven, ontwikkelt zich pas tijdens een revolutie. Het komt ook regelmatig voor dat de revolutionairen na de revolutie uiteindelijk niet degene zijn die aan het stuur staan.⁶⁵

Niet elke revolutie is in staat om de staat te verslaan. Als tweede type is er daarom de *negotiated revolution*. Wat een revolutie een *negotiated revolution* maakt is de manier waarop de macht wordt overgedragen van de heersende partijen aan de revolutionairen. Bij *negotiated revolutions* komt er

⁶³ Kamrava, *A concise History of Revolution*, 1-3.

⁶⁴ Kamrava, *A concise History of Revolution*, 1-8, 11-41.

⁶⁵ Kamrava, *A concise History of Revolution*, 4, 6.

eerst een *social movement* op, die uitgroeit tot *mass mobilisation*. Samen met een revolutionaire leider dagen zij de staat uit. Als gevolg van een sterke en verenigde bevolking verzwakt het regime, maar blijven de instituties relatief intact. De revolutionairen zijn niet sterk genoeg om de staat te verslaan, maar wel om de staat te laten wankelen. Dit brengt met zich mee dat de twee opposerende partijen in onderhandeling gaan, omdat beide partijen zien in dat dit de beste en veiligste manier is. Vaak hebben dit soort revoluties een revolutionaire uitkomst, omdat er onderhandeld wordt over de postrevolutionaire staat met al werkende instituties. Voorbeelden welke Kamrava hier aandraagt zijn de revoluties in Centraal en Oost-Europa aan het einde van de Koude Oorlog en Zuid-Afrika begin jaren negentig.⁶⁶

Als laatste is er de *planned revolution*. Een geplande revolutie begint als eerste met een revolutionaire leider. Het doel van deze leider is om de bevolking achter zich te krijgen in de vorm van *mass mobilisation* om vervolgens het regime te laten kantelen. Geplande revoluties hebben een duidelijk plan qua ideologie en een postrevolutionaire situatie. Deze revolutie kan pas slagen als het leger van het heersende regime is verslagen, ze het leger aan de revolutionaire kant krijgen of er grootschalige desertie is. Een typisch voorbeeld hiervan is de Cubaanse revolutie.⁶⁷

Allinson & Abrams

In Allinsons artikel wordt Mehram Kamrava niet genoemd, maar de eigenschappen welke Allinson toekent aan zijn vijfde generatie revolutietheorie zijn bekend. Hierdoor is het mogelijk om ook Mehran Kamrava's theorie te toetsen aan deze eisen.

Als eerste maakt Kamrava gebruik van het nieuwe studieobject, ongewapende politieke revoluties. Hij beschrijft revoluties als een fundamentele politieke verandering en benoemt dat een revolutie niet fors geweld hoeft te bevatten. Hoewel deze benaming relatief genuanceerd is, kan men concluderen dat dit binnen Allinsons nieuwe studieobject valt. De speciale plek voor politiek, welke Allinson ook als een kenmerk voor de vijfde generatie ziet, komt hier ook tot zijn recht.

Ten tweede volgt Kamrava ook het relationele perspectief. Volgens Kamrava behandelt zijn theorie het volgende: "complex interactions between international relations, political crises, and social developments that lead to the eruption of revolutions and in turn shape their outcomes and their consequences."⁶⁸ Ook in zijn revolutiedefinitie, waar hij kijkt naar de fundamentele veranderingen in de politiek, komt dit relationele perspectief naar voren. Zo wordt er gekeken naar de veranderingen in gedrag van de maatschappij en staat, maar bestudeert hij ook de structuren die hier ten grondslag aan liggen. Expliciet vermeldt Kamrava dat een revolutie niet van te voren bepaald kan worden, maar pas achteraf bestempeld kan worden. Hierin voldoet Kamrava aan het kenmerk van revolutietheorie als een open historisch proces, in plaats van een vaste entiteit.⁶⁹

Door Allinsons eigenschappen van de vijfde generatie revolutietheorie te toetsen aan Kamrava's theorie, voldoet Kamrava aan Allinsons beeld van de vijfde generatie. Zowel het studieobject, relationeel perspectief, politieke visie en revolutie als proces komen terug in zijn theorie. Als het aan Abrams ligt, zijn het 'nieuwe' studieobject en het relationele perspectief wederom kenmerken van de vierde generatie, zoals ook bij della Porta en Ritter zijn aangetoond.⁷⁰

⁶⁶ Kamrava, *A concise History of Revolution*, 5-6.

⁶⁷ Kamrava, *A concise History of Revolution*, 5-7.

⁶⁸ Kamrava, *A concise History of Revolution*, 8.

⁶⁹ Kamrava, *A concise History of Revolution*, 1-8.

⁷⁰ Kamrava, *A concise History of Revolution*, 8.

Daarnaast zijn er nog enkele kenmerken waar een eventuele vijfde generatie aan moet voldoen volgens Abrams. Zo moet de revolutietheorie gericht zijn op de massa, het volk, in plaats van revolutionaire leiders en de staat. Deze drie aspecten staan allemaal centraal in Kamrava's revolutietheorie. In welke mate de massa een rol moet spelen, laat Abrams echter in het midden. Vanuit Kamrava's theorie valt er wel te concluderen dat de rol van de bevolking in elke soort revolutie – *negotiated*, *spontaneous* en *planned* – een belangrijke plek heeft.⁷¹

Tevens is Abrams van mening dat een vijfde generatie revolutietheorie ook rekening moet houden met de uitkomst van revoluties, succesvol of niet. Volgens Kamrava hangt de postrevolutionaire situatie namelijk af van welke soort revolutie er heeft plaats gevonden. Zo zijn de veranderde instituties een belangrijk aspect in het consolideren van de macht. Bij een *planned revolution* is er een van te voren bedacht idee hoe deze instituties er uit moeten zien. Bij spontane revoluties is er daarentegen geen vast plan waar een institutie aan moet voldoen. Net als de revolutionaire leiders, komen deze ideeën over hoe de postrevolutionaire staat er uit zou moeten zien pas later in de revolutie naar voren.⁷²

Abrams vindt het ook belangrijk dat counterrevoluties aan bod komen. Volgens Kamrava is er na de revolutie altijd een tegenbeweging of oppositie die de revolutie terug wil draaien. Zolang de revolutionairen hun beloftes nakomen, of in ieder geval de menigte weet te bedaren, is er genoeg afleiding van de tegenbeweging. Als dit niet gebeurt is er een kans dat de counter-revolutionairen meer aanhangers krijgen dan de revolutionairen. Dit kan weer zorgen voor een opvolgende revolutie, gericht tegen de voorgaande revolutie, dit is een counterrevolutie.⁷³

Kamrava's theorie voldoet aan meerdere eigenschappen van Abrams visie over de vijfde generatie. Naast de tegenrevoluties baseert Kamrava zijn onderzoek ook alleen op de historische en revolutiestudies en betreft hij geen andere disciplines zoals Ritter en della Porta wel deden. Ook voldoet Kamrava aan de grondige theoretisering zonder model waar Abrams waarde aan hecht voor in de vijfde generatie. Kamrava gaat alleen uit van de historische revolutiestudie en houdt zich bezig met de oorzaken en gevolgen van een revolutie. Bij deze theoretisering houdt Kamrava ook rekening met de voorgaande generaties revolutietheorieën, daarentegen niet de classificering van Goldstone, maar de classificering generaties revolutietheorieën van George Lawson.⁷⁴ Vervolgens focust hij ook niet specifiek op de Arabische Lente, zijn theorie is gebaseerd op allerlei revoluties door de tijd heen. Dit komt ook duidelijk terug in zijn boek, waarin revoluties worden aangehaald als de Iraanse revolutie, Chinese revolutie en Russische revolutie, dit zijn echter maar een paar voorbeelden.⁷⁵

⁷¹ Kamrava, *A concise History of Revolution*, 1-10.

⁷² Kamrava, *A concise History of Revolution*, 8, 81-98.

⁷³ Kamrava, *A concise History of Revolution*, 81-98.

⁷⁴ De generatie classificatie van Goldstone en Lawson verschilt niet veel. Hoe Kamrava het omschrijft in 'A Concise History of Revolution' (pagina 8) is vrijwel het zelfde. Enige verschil ligt hem in de vierde generatie. Waar de vierde generatie van Goldstone vooral gericht is op de samenstelling van structurele en culturele factoren, richt de vierde generatie van Lawson zich ook op andere aspecten. Lawson benadrukt in zijn vierde generatie ook de complexe relaties tussen internationale betrekkingen, politieke crisis en sociale ontwikkelingen.

⁷⁵ Kamrava, *A concise History of Revolution*, 1-10, 78-90.

Conclusie

Deze scriptie onderzocht of er een vijfde generatie in revolutietheorie is, gebaseerd op de zienswijze van Jamie Allinson en Benjamin Abrams. In dit onderzoek werden drie revolutietheorieën bekeken. Aan de hand van Allinsons kenmerken passen de revolutietheorieën van zowel Daniel Ritter, Donatella della Porta als Mehran Kamrava binnen zijn vijfde generatie. Deze theorieën hielden rekening met ongewapende politieke revoluties en het relationele perspectief. Zij zagen revoluties als een open historisch proces en voor nationale en internationale politiek was er ruimte.

Volgens Abrams is deze vijfde generatie onjuist. Abrams is van mening dat er nog geen vijfde generatie is. De theorieën die nu ontstaan zijn, zijn een vervolg op de vierde generatie, maar dan met een hedendaagse analyse. Dat is hier de Arabische Lente. De vierde generatie revolutietheorieën heeft een periode stilgestaan als gevolg van verschillende complicaties. Zo werden de theorieën vervangen door overkoepelende modellen met een overvloed aan variabelen. Die variabelen zijn problematisch in de zin dat zij andere aspecten makkelijk overschaduwden. Daarnaast is de bijkomstigheid van andere disciplines ook hinderlijk, hierdoor komt de bestudering van revoluties op de tweede plek.

Van een vijfde generatie is nog geen sprake. Wel had Abrams een duidelijk visie hoe de vijfde generatie er uit moet zien. Della Porta en Ritter voldoen hier niet aan, deze theorieën zijn duidelijk vierde generatie theorieën met een hedendaagse analyse. Daarentegen lijkt Kamrava's theorie binnen Abrams vijfde generatie schets te vallen. In Kamrava's theorie is de bevolking een belangrijke factor. Daarnaast houdt deze theorie rekening met counterrevoluties en de uitkomst van een revolutie, zowel negatief als positief. De theorie is ook gebaseerd op een grondig theoretisering van de revolutie studie, er zijn hier geen bijkomende disciplines of modellen. Als laatste houdt Kamrava rekening met de voorgaande revolutietheorieën en generaties, hij is zich bewust van het overkoepelende debat. Zijn theorie is ook geen hedendaagse analyse, er zijn allerlei soorten revoluties van toepassing op deze theorie. Als we Abrams' visie hanteren, is Kamrava's theorie een goed begin voor de vijfde generatie.

De drie genoemde revolutietheorieën kunnen zowel een vervolg zijn op de vierde generatie als het begin van de vijfde. Het standpunt dat Allinson in neemt, namelijk dat we toe zijn aan een zesde generatie, is tot nu toe niet waar. De problematiek binnen de vierde generatie moet worden opgelost, zo kan deze generatie zich verder ontwikkelen. Een andere optie is dat uit deze problematiek een vijfde generatie ontstaat. Vorige generaties ontstonden ook uit kritiek op voorgaande generaties. Aangezien Abrams de problemen binnen de vierde generatie al aankaart en Allinson oppert dat er een vijfde generatie is, is dit een goede opstap naar een mogelijke vijfde generatie.

Door de bestudering van deze vijfde generatie is er vermoedelijk niet alleen problematiek binnen de generaties, maar ook daarbuiten. Generaties ontstaan nu niet meer naderhand maar worden bewust gevormd. Nu men zich bewust is van generaties, gaan deze een belangrijke rol spelen in volgende revolutietheorieën. Abrams merkte al op dat de vierde generatie de meest zelfbewust gecreëerde generatie is tot nu toe. Dit determinisme zal echter ook plaats vinden bij een vijfde generatie zoals we bij Allinson en Abrams hebben gezien.

Het bewust creëren van een generatie is eigenlijk het probleem hier. De eerste tot en met de derde generatie werden pas achteraf herkend en ingedeeld, de vierde en waarschijnlijk ook vijfde generatie worden van te voren ingedeeld. Het zelfde zien we eigenlijk terug bij revoluties, idealiter zou je deze ook pas achteraf bestempelen als revolutie. Waar Allinson aankaart dat je revoluties moet

bestuderen al een open historisch proces zijn, zou dit ook bij generaties moeten gebeuren. Vermijdt determinisme in generaties, laat in plaats daarvan de revolutietheorieën zijn eigen koers leiden zoals revoluties dat ook doen.

Literatuurlijst

Abrams, Benjamin, 'A Fifth Generation of Revolutionary Theory is Yet to Come', *Journal of Historical Sociology* 32 (2019) 378-386.

Allinson, Jamie, 'A fifth generation of revolution theory?', *Journal of Historical Sociology*, 32 (2019) 142-151.

Bayat, Asef, *Revolution Without Revolutionaries: Making Sense of the Arab Spring*. (Redwood City, 2017).

Coccia, Mario, 'Theories of Revolution', *Global Encyclopedia of Public Administration, Public Policy, and Governance* (2019) 1-7.

Cucută, Radu-Alexendru, 'Theories of revolution: The generational deadlock.' *Challenges of the Knowledge Society* 1 (2013).

della Porta, Donatella, *Where did the revolution go? Contentious Politics and the quality of Democracy*. (Cambridge, 2016).

Goldstone, Jack, 'Theories of Revolution: The third generation', *World Politics* 32 (1980) 3, 425-453.

Goldstone, Jack, 'The Comparative and Historical Study of Revolutions' *Annual Review of Sociology* 8 (1982) 187-207.

Goldstone, Jack, 'Toward a Fourth Generation of Revolutionary Theory' *Annual Review of Political Science* 4 (2001) 139-187.

Goldstone, Jack, *Revolutions: A Very Short Introduction* (2014).

Goodwin, Jeff, *No Other Way Out: States and Revolutionary Movements, 1945–1991*, (Cambridge, 2001) 3–34.

Foran, John, 'Theories of Revolution Revisited: Toward a Fourth Generation?' *Sociological Theory* 11 (1993) 1-20.

Kamrava, Mehran, *A Concise History of Revolution*. (Cambridge, 2019).

Lawson, George, "Within and Beyond the "Fourth Generation" of Revolutionary Theory', *Sociological Theory* 34.2 (2016) 106-127.

Lawson, George, 'Negotiated revolutions: the prospects for radical change in contemporary world politics' *Review of international studies* 31 (2005), 473-493.

Leezenberg, Michiel en Gerard de Vries, *Wetenschapsfilosofie voor geesteswetenschappen* (Amsterdam 2001), 105-134.

Ritter, Daniel, *The Iron Cage of Liberalism: International Politics and Unarmed Revolutions in the Middle East and North Africa* (Oxford 2014).

Selbin, Eric, 'Revolution in the Real World: Bringing agency back in', *Theorizing Revolutions* (London 1997), 123-136.

Skocpol, Theda, *States and Social Revolutions. A comparative analysis of France, Russia and China* (Cambridge 1979).

Universele Verklaring van de Rechten van de Mens, (New York, 10-12-1948) raadgepleegd van <https://wetten.overheid.nl/BWBV0001008/1948-12-10>.

Afbeelding op het voorblad

De afbeelding op het voorblad is het schilderij genaamd 'La Liberté guidant le peuple', in het Nederlands vertaald als 'De vrijheid leidt het volk'. Het is geschilderd door de Franse schilder Eugène Delacroix in 1830 na aanleiding van de Julirevolutie in dat zelfde jaar. Het schilderij hangt nu in het museum het *Louvre* in Parijs.⁷⁶

⁷⁶ Sander Kletter, 'DE VRIJHEID LEIDT HET VOLK (1830) - EUGÈNE DELACROIX' Art Salon Holland, raad gepleegd op 21 januari 2021, <https://www.artsalanholland.nl/meesterwerken/delacroix-de-vrijheid-leidt-het-volk>.